

Lieta C-578/23**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu****Iesniegšanas datums:**

2023. gada 19. septembris

Iesniedzējtiesa:*Nejvyšší správní soud (Čehijas Republika)***Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2023. gada 12. septembris

Pieteicēja:*Česká republika – Generální finanční ředitelství***Atbildētāja:***Úřad pro ochranu hospodářské soutěže***Pamatlietas priekšmets**

Strīds ir par jautājumu, vai ir izpildīti nosacījumi publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai sarunu procedūrā bez paziņojuma par līgumu publicēšanas, un it īpaši par to, vai prasītājas tiesību priekštece¹, noslēdzot līgumu par sistēmas integrāciju *ADIS* informācijas sistēmā (turpmāk tekstā – “sākotnējais līgums”), zināja par to, ka nākotnē būs nepieciešams saņemt *ADIS* informācijas sistēmas (turpmāk tekstā – “*ADIS IS*”) pamatapkalpošanu, un vai, rīkojoties saprātīgi, tai bija tas jāparedz, vai arī tā paredzēja nepieciešamību slēgt turpmākus līgumus.

¹ *Česká republika – Ministerstvo financí* (Čehijas Republikas Finanšu ministrija, Čehijas Republika). Pieteicēja tika izveidota 2013. gadā kā autonoma valsts organizatoriska vienība un nodokļu administrēšanas jautājumu jomā tā stājās *Ministerstvo financí* (Finanšu ministrija) vietā, taču ir tās padotībā.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets

Iesniedzējtiesa izskata jautājumu par to, vai, izvērtējot materiālo nosacījumu, kas ļauj izmantot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas, ir jāņem vērā faktiskie apstākļi un tiesiskā situācija sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī.

Prejudiciālais jautājums

“Vai, izvērtējot, vai ir izpildīts materiālais nosacījums, lai izmantotu sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas, proti, vai līgumslēdzēja iestāde pati ar savu vainojamu rīcību nav radījusi ekskluzivitātes stāvokli [Direktīvas 2004/18]² 31. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, ir jāņem vērā tiesiskie un faktiskie apstākļi, kādos tika noslēgts sākotnējais pakalpojumu līgums, no kura izriet turpmāki publiskie iepirkumi?”

Atbilstošās Savienības tiesību normas

Direktīvas 2004/18 28. pants (Publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras).

Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunkts (Sarunu procedūra bez paziņojumu par līgumu publicēšanas).

Atbilstošās valsts tiesību normas

Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách (Likuma Nr. 137/2006 par publisko iepirkumu; turpmāk tekstā – “Publisko iepirkumu likums”) 21. panta 2. punktā ir paredzēts, ka līgumslēdzēja iestāde var piešķirt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības atklātā vai slēgtā procedūrā un, ja ir izpildīti atsevišķi nosacījumi, arī sarunu procedūrā ar paziņojuma par līgumu publicēšanu vai sarunu procedūrā bez paziņojuma par līgumu publicēšanas.

Publisko iepirkumu likuma 23. panta 4. punkta a) apakšpunktā bija paredzēts, ka līgumslēdzēja iestāde var piešķirt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības sarunu procedūrā, nepublicējot paziņojumu par līgumu, arī tad, ja tehnisku vai māksliniecisku iemeslu dēļ, ekskluzīvo tiesību aizsardzības dēļ vai no īpašiem noteikumiem izrietošu iemeslu dēļ līgumu var izpildīt tikai konkrēts līgumslēdzējs.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2004/18/EK (2004. gada 31. marts) par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (turpmāk tekstā – “Direktīva 2004/18”).

Īss pamatlietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Pieteicējas tiesību priekštece 1992. gada 29. jūnijā noslēdza sākotnējo līgumu ar *IBM World Trade Europe/Middle East/Africa Corporation*. Pamatojoties uz šo līgumu, tika izveidota *ADIS IS*, kas līdz šai dienai ir Čehijas Republikas nodokļu administrācijas galvenā IT sistēma.
- 2 2016. gada 1. martā pieteicēja, pamatojoties uz Publisko iepirkumu likuma 23. panta 4. punkta a) apakšpunktu, uzsāka sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas un 2016. gada 20. maijā šajā procedūrā piešķīra tiesības slēgt līgumu “*Základní pozáruční servis aplikace ADIS v r. 2016*” (*ADIS* lietojumprogrammas pēcgarantijas pamatapkalpošana 2016. gadā). Pieteicēja to darīja, pamatojoties uz eksperta ziņojumu un juridisko atzinumu un atsaucoties uz tehniskiem iemesliem³, kā arī – lai aizsargātu *IBM Česká republika, spol. s r.o.* (turpmāk tekstā – “līgumslēdzējs”)⁴ autortiesības uz *ADIS IS* pirmkodu. Pakalpojuma priekšmets bija *ADIS IS* pēcgarantijas pamatapkalpošana 2016. gada 20. maijā pieteicēja noslēdza ar līgumslēdzēju pakalpojuma līgumu attiecībā uz publisko iepirkumu. Publiskā iepirkuma līguma cena bija 33 294 389 Čehijas kronu (CZK) bez PVN.
- 3 2017. gada 9. oktobra lēmumā atbildētāja atzina, ka pieteicēja ir pieļāvusi pārkāpumu, jo nebija izpildīti nosacījumi, lai izmantotu sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas, pamatojoties uz Publisko iepirkumu likuma 23. panta 4. punkta a) apakšpunktu. Pieteicēja nebija pierādījusi, ka tehnisku iemeslu dēļ publisko iepirkumu varēja izpildīt tikai uzrunātais līgumslēdzējs. Tajā pašā laikā, atbildētājas ieskatā, nepieciešamību aizsargāt pieteicējas ekskluzīvās tiesības esot izraisījusi prasītājas tiesību priekšteces iepriekšējā rīcība.
- 4 Pieteicēja par šo lēmumu iesniedza sūdzību, ko noraidīja atbildētājas priekšsēdētājs. Viņš piekrita atbildētājas secinājumiem un piebilda, ka runa nav par tehnisku neiespējamību citam līgumslēdzējam izpildīt līguma priekšmetu, bet gan par līgumslēdzēja tiesību ekskluzivitātes⁵ faktiskajām sekām, bet tas neļauj izmantot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas.
- 5 Pieteicēja atbildētājas priekšsēdētāja lēmumu pārsūdzēja *Krajský soud v Brně* (Brno apgabaltiesā, Čehijas Republika, turpmāk tekstā – “apgabaltiesa”), kura sūdzību noraidīja. Apgabaltiesas ieskatā, izņēmuma kārtā ir pieļaujama publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršana sarunu procedūrā bez paziņojuma

³ Bez sasaistes ar kodolu un citiem moduļiem nav iespējama neatkarīga moduļu funkcionēšana, to vadība un attīstība; moduļus nevar atdalīt; publiskā līguma priekšmets skar esošos moduļus; *ADIS IS* ir izstrādājis un attīsta līgumslēdzējs, kas ir licences tiesību īpašnieks un kurš pārzina *ADIS IS*; ir nepieciešams nodrošināt *ADIS IS* tehnisko nepārtrauktību, *ADIS IS* uzturēšanu un attīstību.

⁴ Vienīgais dalībnieks 1992. gadā bija *IBM World Trade Europe/Middle East/Africa Corporation*.

⁵ Ekskluzivitāte iesniedzējtiesas lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir definēta kā “nepieciešamība, lai līgumu izpildītu tikai konkrēts līgumslēdzējs”.

par līgumu publicēšanas, ja tas ir pamatots ar Publisko iepirkumu likuma 23. panta 4. punkta a) apakšpunktu (formālais nosacījums), ko līgumslēdzēja iestāde nevarēja paredzēt un kas nav attiecināms uz to (materiālais nosacījums).

- 6 Apgabaltiesa uzskatīja par nozīmīgu to, ka pieteicējas tiesību priekštece ar savu rīcību, slēdzot sākotnējo līgumu, ir vainojama līgumslēdzēja mantisko autortiesību ekskluzivitātes stāvokļa radīšanā. Tāpat tiesa konstatēja, ka *ADIS IS* nav informācijas sistēma, kurai būtu jāparedz īss darbības laiks. Turklāt runa ir par nodokļu jomu, kas objektīvi ir pakļauta pastāvīgām izmaiņām. Tāpēc vajadzība pēc turpmāka tehniskā atbalsta bija acīmredzama.
- 7 Apgabaltiesa uzskatīja, ka pieteicēja nav pierādījusi, ka sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī runa bija par vienīgo iespējamo līgumslēdzēju, un turklāt tā norādīja, ka pēc sākotnējā līguma noslēgšanas noslēgtā iepirkuma līguma noteikumi bija jāvērtē, ņemot vērā tiesību normas, kas bija spēkā šā nākamā iepirkuma līguma slēgšanas brīdī.
- 8 Pieteicēja par apgabaltiesas spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā.

Pamatlietas dalībnieku galvenie argumenti

- 9 Pieteicēja apgalvo, ka sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī līgumslēdzējs bija vienīgais iespējamais līgumslēdzējs, kas varēja sniegt vajadzīgo pakalpojumu (piegādāt serverus ar savu operētājsistēmu, kā arī nodrošināt uzturēšanu un attālinātu uzraudzību). Sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī pieteicējas priekštece neesot varējusi saprātīgi paredzēt, ka nākotnē būs nepieciešams nodrošināt papildu darbības, kas nepieciešamas *ADIS IS* darbības turpināšanai. Pati pieteicēja neesot vainojamā ekskluzivitātes stāvokļa radīšanā. Pieteicēja uzskata, ka tās tiesību priekštece arī nav radījusi ekskluzivitātes stāvokli.
- 10 Pieteicēja esot centusies kļūt neatkarīga no līgumslēdzēja, jo tai nebija piekļuves visiem *ADIS IS* pirmkodiem. Tomēr 2015. gadā līgumslēdzējs esot informējis pieteicēju, ka tas neapsver autortiesību uz *ADIS IS* nodošanu. Sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī neesot bijis iespējams panākt arī pilnīgu autortiesību uz *ADIS IS* nodošanu, jo atsevišķus komponentus līgumslēdzējs un tā partneri komerciāli izmantoja visā pasaulē.
- 11 Sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī neesot pastāvējušas tiesību normas, kas reglamentēja autortiesības un publiskā iepirkuma tiesības. Lai izvērtētu pieteicējas turpmāko rīcību, būtiska nozīme esot tiesiskajam stāvoklim sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī.
- 12 Ja pieteicēja tagad uzsāktu iepirkuma procedūru par jaunas IT sistēmas piegādi, tā izšķērdētu *ADIS IS* ieguldītos finanšu resursus un tādējādi riskētu, ka šāda procedūra tiktu atzīta par tādu, kas ir pretrunā saimnieciskuma un lietderības principiem.

- 13 Atbildētāja norāda, ka, pamatojoties uz 1992. gada sākotnējā līguma ekskluzivitāti, pieteicēja attīstīja *ADIS IS*, izmantojot vienīgi sarunu procedūru bez paziņojumu ar līgumu publicēšanas, vismaz līdz 2019. gada beigām, savukārt no eksperta ziņojuma neizrietot, ka izraudzītais līgumslēdzējs tehnisku iemeslu dēļ būtu bijis vienīgais iespējamais šīs sistēmas izstrādātājs.
- 14 Administratīvajā procesā neesot noskaidrots, vai vispār pastāvēja ekskluzivitātes stāvoklis attiecībā uz ekskluzīvo tiesību aizsardzības nosacījumu. Esot bijis pietiekami izvērtēt, vai iespējamais ekskluzivitātes stāvoklis ir radies vainojamas rīcības dēļ.
- 15 No sākotnējā līguma redakcijas skaidri izrietot, ka līguma priekšmets ir nodokļu administrēšanas sistēmas ieviešana trijos posmos. Pamatojoties uz sākotnējo līgumu, esot bijis jāīsteno tikai pirmais posms. Tādējādi esot izdarīts pieņēmums, ka *ADIS IS* darbosies ilgu laiku.

Iesniegtā prejudiciālā jautājuma analīze

- 16 Iesniedzējtiesa vispirms aplūkoja attiecīgās sarunu procedūras bez paziņojuma par līgumu publicēšanas materiālo nosacījumu. Iesniedzējtiesas ieskatā, no *Nejvyšší správní soud* (Augstākā administratīvā tiesa, Čehijas Republika) judikatūras izriet, ka “sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas var izmantot, ja tās izmantošanas iemesli ir objektīvi, t.i., neatkarīgi no līgumslēdzējas iestādes gribas”⁶, un tajā pašā laikā, ka “pamatojoties uz Direktīvas [2004/18] 31. pantu, kā arī [Publisko iepirkumu] likuma 23. panta 4. punktu, var izdarīt nepārprotamu secinājumu, ka “ekskluzivitātes stāvokli” (t.i., nepieciešamību, lai līgumu izpildītu tikai konkrēts līgumslēdzējs) nedrīkst radīt pati līgumslēdzēja iestāde”⁷.
- 17 Vienlaikus iesniedzējtiesa norādīja, ka Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK, 50. apsvērumā ir norādīts, ka “ekskluzivitāte var rasties arī citu iemeslu dēļ, taču tikai objektīvas ekskluzivitātes situācijas var attaisnot to, ka tiek izmantota sarunu procedūra bez publicēšanas, ja ekskluzivitātes situāciju nav radījusi pati līgumslēdzēja iestāde saistībā ar gaidāmo iepirkuma procedūru”. Minētās direktīvas 32. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir arī paredzēts, ka publiskā iepirkuma līgumu var piešķirt sarunu procedūrā bez paziņojuma par līgumu publicēšanas, piemēram, ekskluzīvo tiesību aizsardzības gadījumā, ja “nav nevienas pamatotas alternatīvas vai aizstājēja un ja konkurences trūkums nav radies tādēļ, ka ir mākslīgi sašaurināti iepirkuma parametri”. Lai gan

⁶ *Nejvyšší správní soud* 2013. gada 11. janvāra spriedums, lietas Nr. 5 Afs 43/2012-54, Nr. 2790/2013 Sb. NSS (*Nejvyšší správní soud* nolēmumu krājums), *Ministerstvo zemědělství* (Lauksaimniecības ministrija, Čehijas Republika).

⁷ *Nejvyšší správní soud* 2016. gada 12. maija spriedums, lietas Nr. 1 As 256/2015-95, Nr. 3436/2016 Sb. NSS (*Nejvyšší správní soud* nolēmumu krājums), *Dopravní podnik hl. m. Prahy* (Prāgas pilsētas transporta uzņēmums, Čehijas Republika).

līdz brīdim, kad tika uzsākta līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūra šīs direktīvas transponēšanas termiņš vēl nebija beidzies, iesniedzējtiesa uzskata, ka runa ir tikai par jau spēkā esoša principa skaidru formulējumu ⁸.

- 18 Lai gan Tiesa savā judikatūrā vēl nav aplūkojusi jautājumu, vai – lai izmantotu sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas –, ir nepieciešams, lai iemeslā, kura dēļ ir nepieciešams piešķirt publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesības tikai konkrētam līgumslēdzējam saskaņā ar Direktīvas 2004/18 31. panta 1. punkta b) apakšpunktu, nebūtu vainojama līgumslēdzēja iestāde, iesniedzējtiesa uzskata, ka Savienības tiesību interpretācija šajā ziņā ir *acte clair*.
- 19 Tomēr iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai – izvērtējot šo materiālo nosacījumu –, ir jāņem vērā faktiskie un tiesiskie apstākļi brīdī, kad līgumslēdzēja iestāde esot radījusi ekskluzivitātes stāvokli. Līdz ar to izskatāmajā lietā jautājums būtu par to, vai pieteicējas tiesību priekštece, 1992. gadā reglamentējot autortiesības sākotnējā līgumā par *ADIS IS*, ir vainojama ekskluzivitātes stāvokļa radīšanā par labu līgumslēdzējam, tādējādi izslēdzot iespēju izmantot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas attiecībā nākamo 2016. gadā slēdzamo līgumu (t.i., 24 gadus vēlāk).
- 20 Runājot par faktiskajiem un tiesiskajiem apstākļiem sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī, Čehijas Republika (toreizējā Čehijas un Slovākijas Federatīvā Republika) tajā laikā nebija Eiropas Savienības (toreizējās Eiropas Ekonomikas kopienas) dalībvalsts. Tolaik nepastāvēja attiecīgs valsts tiesiskais regulējums par publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu; pastāvēja tikai valdības izstrādāti lakoniski iepirkuma noteikumi, kas bija spēkā no 1992. gada 1. jūlija, t.i., salīdzinoši ilgu laiku pēc sākotnējā līguma noslēgšanas procedūras uzsākšanas. Pirmais visaptverošais tiesiskais regulējums tika noteikts tikai ar *zákon č. 199/1994 Sb., o zadávaní veřejných zakázek* (Likumu Nr. 199/1994 par publisko iepirkumu), kas stājās spēkā 1995. gada 1. janvārī. Runājot par *ADIS IS* licences nosacījumu regulējumu, sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī bija saistošs *zákon č. 35/1965 Sb., o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon)* [Likums Nr. 35/1965 par literārajiem, zinātniskajiem un mākslas darbiem (Autortiesību likums)], redakcijā, kas bija spēkā līdz 1993. gada 31. decembrim. Ņemot vērā iepriekš minēto, pieteicējas apgalvojums, ka nepastāvēja tiesību normas, kas reglamentētu autortiesības, ir nepatiess, lai gan nevar neņemt vērā to, ka tajā laikā pastāvēja pilnīgi atšķirīga līgumu slēgšanas prakse attiecībā uz autortiesībām uz tādām sarežģītajām sistēmām kā *ADIS IS*.
- 21 Tādējādi sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī pieteicējas tiesību priekštece varēja pamatot uzskatīt, ka arī pēc sākotnējā līguma noslēgšanas būs iespējams piešķirt līguma slēgšanas tiesības tam pašam līgumslēdzējam bez nepieciešamības nodrošināt citiem līgumslēdzējiem iespēju pretendēt uz vajadzīgā pakalpojuma sniegšanu. Pēc pieteicējas domām, sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī šis

⁸ Iesniedzējtiesa atsaucas, piemēram, uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/23/ES (2014. gada 26. februāris) par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu 51. apsvērumu.

līgumslēdzējs bija vienīgais iespējamais līgumslēdzējs, un tādēļ pieteicējai, neveicot papildu analīzi, nebija jāpieņem, ka pēc sākotnējā līguma noslēgšanas līgumu varētu izpildīt arī citi līgumslēdzēji.

- 22 Iesniedzējtiesa uzskata, ka valsts judikatūrā pastāv acīmredzamas pretrunas attiecībā uz atbildi uz prejudiciālo jautājumu.
- 23 2021. gada 30. novembra spriedumā lietā Nr. 3 As 60/2020–64, *Statutární město Brno* (Čehijas Republika), *Nejvyšší správní soud* secināja, ka ekskluzivitātes stāvokļa rašanās ir jāvērtē, aplūkojot brīdi, kad attiecīgās attiecības radās, un ņemot vērā attiecīgo tiesisko regulējumu (tostarp to, ka Čehijas Republika tajā laikā nebija Eiropas Savienības dalībvalsts) un tajā laikā spēkā esošo ekonomisko praksi. Šajā lietā līgumslēdzēja iestāde esot radījusi ekskluzivitātes stāvokli 1998. gadā, vienojoties par licences noteikumiem IT sistēmas pakalpojuma līgumā. Šādu risinājumu pamato fakts, ka, ja līgumslēdzējas iestādes vainojamība sākotnējā līguma piešķiršanā būtu izšķiroša, lai uzskatītu, ka materiālais nosacījums ir izpildīts, būtu ļoti grūti ar atpakaļejošu spēku piemērot mūsdienu publiskā iepirkuma tiesību aktus, izmantojot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas. Šajā kontekstā ir jāņem vērā arī atpakaļejoša spēka aizliegums un tiesiskā noteiktība. Vēl viens iemesls, lai ņemtu vērā faktiskos un tiesiskos apstākļus sākotnējā līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas brīdī, ir tas, ka līgumslēdzēja iestāde vienlaikus būtu bijusi spiesta izmantot kādu no atklātākiem iepirkuma veidiem, kaut arī tehnisku vai ekskluzīvo tiesību aizsardzības iemeslu dēļ, kuri radās laikā, kad attiecīgie tiesību akti nebija spēkā, pakalpojumu varēja sniegt tikai viens konkrēts līgumslēdzējs.
- 24 Savukārt 2020. gada 12. marta spriedumā lietā Nr. 10 As 372/2019–56, *Ministerstvo financí* (Finanšu ministrija), *Nejvyšší správní soud* nonāca pie pretēja secinājuma, ka “saprātīgs skatījums uz publiskā iepirkuma jomu liek iebilst pret “mūžīga” (vairākus gadu desmitus ilgstoša) ekskluzivitātes stāvokļa akceptēšanu tāpēc vien, ka nesen noslēgtie līgumi turpina līgumus, kas noslēgti “sen atpakaļ””. Arī minētajā lietā tika apgalvots, ka līgumslēdzēja iestāde bija radījusi ekskluzivitātes stāvokli, noslēdzot līgumu par IT sistēmu 1995. gadā. Šādu risinājumam par labu nāk arī apstākļi, ka saskaņā ar Tiesas nostāju izņēmumi, kas ļauj izmantot sarunu procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas, ir jāinterpretē šauri. Pieteicēja piešķīra tiesības noslēgt iepirkuma līgumu pēc sākotnējā līguma laikā, kad bija spēkā Publisko iepirkumu likums un Direktīva 2004/18. Līdz ar to pieteicējai bija piemērojama prasība ar savu vainojamu rīcību neradīt ekskluzivitātes stāvokli. No 1992. līdz 2016. gadam pieteicēja (vai tās tiesību priekštece) varēja vai nu vienojties par jauniem līguma noteikumiem attiecībā uz autora īpašumtiesībām tā, lai varētu piešķirta līguma slēgšanas tiesības kāda no atklātākajām publiskā iepirkuma procedūrām, vai arī sākt piešķirt līguma slēgšanas tiesības par jaunas IT sistēmas ieviešanu, pat ja tas būtu saistīts ar lielākiem izdevumiem, bet kas ilgtermiņā būtu ļāvis ietaupīt. Tādējādi nedrīkst atsaukties uz situāciju sākotnējā līguma noslēgšanas brīdī, ja ekskluzivitātes stāvoklis turpinājās arī pēc tam, kad tika pieņemti attiecīgie tiesību akti par līguma tiesību piešķiršanu. Nosakot, vai ir iespējams izmantot sarunu

procedūru bez paziņojuma par līgumu publicēšanas, ir jāņem vērā brīdis, kad tika pieņemts lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu šajā procedūrā⁹.

- 25 Iesniedzējtiesa nav pārliecināta, ka kāds no interpretācijas variantiem var tikt uzskatīts par skaidru, ticamu un bez pamatotām šaubām pārliecinošāku par citiem variantiem. Turklāt, iesniedzējtiesas ieskatā Tiesas judikatūrā vēl neatrisinātajam jautājumam, vai, izvērtējot materiālo nosacījumu, ir jāņem vērā faktiskie un tiesiskie apstākļi brīdī, kad līgumslēdzējai iestāde esot radījusi ekskluzivitātes stāvokli, ir būtiska nozīme ne tikai šajā lietā, bet arī citām līgumslēdzējām iestādēm līdzīgās lietās.

DARBA VERSIJA

⁹ Tiesas spriedums, 2000. gada 5. oktobris, Komisija/Francija, C-337/98, EU:C:2000:543, 37. punkts.